74

N50

ЛИСТВИН
040-88
ЖИТОМ

1982
ПОЧТА 5 коп СССР

Куда м. Київ-47, проспект Перемоги, 50
Редакція газети „Сільські вісті"
„33-й голод" для книги-меморіалу

Кому

Индекс предприятия связи
260027

и адрес отправителя
с. Листвин
Житомирської обл.
Овруцького р-ну
Демиденко Єва
Наумівна

252050

Пишите индекс предприятия связи места назначения

Хай бог не дає такого нікому. Наша сім'я складалася із 8-х чоловік. Батько мій із двома дітьми і мачуха із 4-ма. Батька звали Наум, мачуху Катерина. Брата рідного Одам. Мачушиних дітей: Антоніна -25 р. Пріся -20р, Ригор -16 р. Настя - 13. Мені було 20 років, стільки скільки Прісоді. Одам мав 23 роки. Жили дуже погано. А тут ще почали організовувати колгоспи. Батько не хотів іти в колгосп. Він мав третину поля і половину, коня, 5-о овець, корову, свині і курей, не пам'ятаю скільки.

Із сільської Ради прийшла група людей і почала примушувати батька вступити до колгоспу. Серед них був і сусід Лелет Федот. Батько відмовився. Тоді в нас все забрали. Було трошки сховано проса і картоплі і те знайшли, „щоб вони і їх діти скільки жили і мучились, тільки те й робили що шукали, а свого нічого не мали". Потім шомполами і знайшли. Залишили правда корову і курей. Зиму якось перебули. А на весну то ставало все гірше і гірше. Почали пухнути від голоду. Перший помер брат Ригор. Весь час просив їсти, а їсти не було чого. То він як ніхто не бачив уліз у город сусіда і наскуб пір'я цибулі. Сусід це побачив, взяв його за руки і ноги підняв і кинув на землю. Додому він не приповз. Батько його забрав і звечора Ригор помер. За селом у нас протікала річка. Людей не пускали за річку рвати воробюшку. Говорили, що хто не вступає в колгосп „не положено". Лановий Івайко Федір побив Теклю за те, що пішла за річку рвати воробюшку.

В мене була рідна тітка. Жила вона з чоловіком і трьома синами у с. Рокитно. Село розташоване серед лісу. Їм було трохи легше. Я пішла до тітки. Вона дала мені трохи сала, хліба і проса. І я його принесла до дому. Батько лежав у хаті, у нього вже попухли ноги, ходити не міг. Мені його стало дуже шкода і я хотіла віддати йому весь хліб, але він не взяв. Розділили на всіх. Але цього було мало. Тоді я з сестрами ходила на поле і як ніхто не бачив відривала борозну і брала картоплю. Їли липовий цвіт, товкли жолудь, лободу та ін. Моя мачуха так наїлася бур'яну конопельки, що до вечора не дожила. Правда брата і її (вона вмерла через місяць після смерті брата) поховали в домовинах. Але по селу помирало дуже багато людей, то кидали просто в яму без домовини. Часом ідеш селом, то обов'язково побачиш десь мертвого, чи під тином, чи серед дороги, чи під хатою. Мій родич Лукаш Жилевич вмер, був уже парубок. Сусід Гаврило Івашко наївся жолуду і помер. У моєї свекрухи померло 2 дівчини. А сестра моєї мачухи заставила свого чоловіка Демидашка, щоб він відвів свою дочку в печеру і там залишив, говорячи, що однак вам помирати, бо вона їй була не рідна. Він і повів і кинув у печеру. Але того самого дня вона приповзла до хати. Тоді жінка дала йому джосу і він повів її другий раз. Чи він її вбив, чи покалічив, ніхто не знає. Але вона більше не повернулася.

Той хто був у колгоспі, то було легше.

За селом колгосп варив юшку у котлі. Давали три рази на день. Наш сусід баби Савчіхи чоловік теж був у колгоспі. Але працювати не міг, тому що опух від голоду. А так як у селі було багато мерців, то розвелось багато мух. Йому сказали, якщо не хочеш помирати, то відганяй мух від котла, де варилася юшка. Але він не міг уже і мух відганяти. Незабаром він помер. Мій брат Адам вижив. Пішов у Словечно і носив євреям воду, то вони давали йому їсти. Але не судилося йому дожити до щасливих днів. Люди кажуть: „Сироту бог любить, але долі не дає." Так і він. Пішов на фронт, де і загинув. По сьогоднішній день ні я, ні його дружина не знаємо, де його могила, бо пропав безвісти в 1944 році в Карпатах. Вижили також і мої три сестри і батько.

Демиденко Єва Наумівна
1911 року народження

260027. с. Листвин
Житомирської обл.
Овруцького р-ну.